

‘Licht in de openbare ruimte’ Gemeente Borger-Odoorn

Beleid in hoofdpunten

De gemeente heeft begin 2018 het beleid ‘Licht in de Openbare Ruimte’ vastgesteld voor de komende tien jaar. Dit beleid ziet u verbeeld op de tab ‘beleid in beeld’. In 2022 zal een korte evaluatie plaatsvinden om te kijken of er aanpassingen nodig zijn.

1. Visie

De gemeente wil een leefbare, energiezuinige en duurzame openbare ruimte. Dat bereiken we niet alleen, maar door met onze inwoners, ondernemers en verenigingen te kijken waar licht nodig is, hoeveel licht we nodig hebben en op welk moment van de dag.

2. Uitgangspunten

Onderstaand een korte toelichting per beleidsuitgangspunt.

a) Verlicht alleen daar waar nodig

In de buitengebieden wordt nu actief en in overleg met bewoners gekeken naar de verlichting. Maar ook binnen de kom wordt bij vervanging gekeken of al het licht dat er nu staat wel nodig is. Zijn er wellicht betere alternatieven te bedenken? Bijvoorbeeld extra reflecterende belijning of een andere vorm van markering. Of kan het ook zonder licht, waarbij de verkeersveiligheid niet in het geding komt?

De gemeente probeert situaties met schijnveiligheid te voorkomen.

Per situatie wordt bekeken wat de meest duurzame, energiebesparende en lichthinder reducerende oplossing is.

b) Voldoen aan de doelstellingen uit het Energieakkoord

In 2013 is het landelijk Energieakkoord (SER-Energieakkoord) ondertekend.

Ten aanzien van de openbare verlichting (OVL) zijn de volgende relevante doelstellingen genoemd:

1. 20% energiebesparing van de OVL in 2020 ten opzichte van 2013
2. 50% energiebesparing van de OVL in 2030 ten opzichte van 2013
3. 40% van de OVL is voorzien van slim energiemanagement in 2020
4. 40% van de OVL is energiezuinig in 2020

De gemeente is actief bezig om deze doelstellingen te kunnen realiseren. Oude verlichting wordt vervangen. Het tempo waarin dit kan gebeuren wordt bepaald door de beschikbare middelen.

c) Per situatie bepalen wat de meest energiezuinige en duurzame oplossing is dat past bij budget en stand der techniek.

Borger-Odoorn overweegt altijd duurzame en energiezuinige oplossingen. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, passend in de omgeving en met de beschikbare middelen. We kijken naar duurzaamheid en energieverbruik.

De gemeente is volger van nieuwe technieken, maar heeft gezien de financiën niet de ambitie om koploper te zijn.

d) Aansluiten bij het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid

Duurzaamheid is een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente. Op alle vlakken.

Voor wat betreft de openbare verlichting proberen we materialen aan te schaffen die zo duurzaam mogelijk zijn. Oudere verlichting die nog goed is, gooien we niet weg.

Verlichting staat niet overal, alleen op die locaties waar dat nodig is.

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente is leidend voor de openbare verlichting.

e) Normaliter verlichten tot maximaal 70% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten, wel hebben we een zorgplicht. Sinds eind januari 2017 is de nieuwe richtlijn NPR13201-2017 van kracht. Gezamenlijk met omliggende gemeenten kiezen we ervoor om de ingeslagen weg van de afgelopen tien jaar te blijven vervolgen door op maximaal 70% van de richtlijn te verlichten. Met uitzondering van bepaalde hoofdwegen, uitgaans- en centrumgebieden; daar zal vaak meer licht staan.

De gemeente hecht sterk aan een goede verdeling van het licht op de weg (gelijkmatigheid) in woonstraten binnen de kom. Hier streeft ze na vervanging voor een gelijkmatigheid van tussen de 0,15 en 0,20 lux. Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is.

f) Belangrijke fietsroutes worden verlicht, andere niet. Binnen de kom worden doorgaande fietsroutes verlicht indien er geen andere (kortsluitende) fietsroute voorhanden is. Buiten de kom worden de fietsroutes verlicht die onderdeel uitmaken van de aangewezen 'hoofdverbindingroute'. Dit zijn verbindingspaden tussen de dorpen met veel fietsverkeer en waarbij ook frequent autoverkeer op de naastgelegen rijbaan aanwezig is (sociale controle). Deze paden worden voorzien van oriëntatie verlichting.

g) Storingen proactief oppakken. Twee keer per jaar wordt een storingsronde (schouwen) gedaan om te kijken welke verlichting stuk is. Zo is de gemeente niet meer alleen afhankelijk van het melden door inwoners. Als straks meer dan 50% van de verlichting Ledverlichting of gelijkwaardig is, zal de schouw nog maar 1 keer per jaar plaatsvinden.

h) Geen Politie Keurmerk Veilig Wonen en Keurmerk Veilig Ondernemen aanhouden voor wat betreft de openbare verlichting. Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) is geen verplicht keurmerk, bestaat uit certificaten en wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het certificaat Veilige Omgeving zegt wat over de openbare verlichting. De gemeente kiest ervoor om niet aan het PKVW te voldoen wat betreft de openbare verlichting. Achterpaden in eigendom van de gemeente, worden normaliter niet verlicht. De gemeente handhaaft dit beleid. De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie.

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set structurele maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Ook voor wat betreft het Keurmerk Veilig Ondernemen hanteren we deze niet voor de openbare verlichting. Ons beleidsplan is leidend qua hoeveelheid licht op straat.

i) Geen verlichte reclames aan de lichtmasten. Op dit moment hangen er geen verlichte reclameborden aan de lichtmasten. Dit beleid handhaven wij. Feestverlichting mag niet op het net van de openbare verlichting aangesloten worden. Wel mag in het centrum, in overleg tussen de gemeente en de middenstand, feestverlichting aan de lantaarnpalen bevestigd worden. In de gemeente staan een aantal gemeentelijke lichtzuilen die zijn aangesloten op de openbare verlichting. Deze gaan uit in de nacht.

j) Terughoudendheid ten aanzien van nieuwe leddisplays. De gemeente is terughoudend ten aanzien van nieuwe leddisplays. Het moet in ieder geval aan de gestelde eisen van de gemeente voldoen. Zo mag de verkeersveiligheid niet

in gevaar komen, mag er geen lichthinder ontstaan, moet het passend zijn in de omgeving etc. Ook wordt van de NSVV de 'Richtlijn Lichthinder' aangehouden.

k) Parken niet verlichten

Parken worden niet verlicht, omdat verlichting de flora en fauna kan schaden en verlichting schijnveiligheid kan geven. Een uitzondering is een hoofdroute die door een park heen gaat. Deze kan in de avond verlicht worden, maar alleen als er geen (kortsluitende) andere verlichte route voorhanden is. Ook moet er voldoende sociale controle zijn. In de avond wordt het licht gedimd en in de nacht gaat het licht uit zodra dit technisch mogelijk is.

l) Tegengaan van lichtvervuiling

Deze beleidsperiode wordt nog meer gekeken naar eventuele lichthinder en -vervuiling. We zetten in op lagere lampsterkte, gericht licht (minder strooilicht) en na de spits overal te dimmen. Het dimregime wordt afgestemd per locatie. We kijken nog kritischer waar het licht in de nacht uit kan.

Het gemeentehuis is aangelicht, maar gaat om 24.00 uur uit (en 's ochtends om 06.00 uur weer aan). Ook kijken we naar de aanlichting van andere gebouwen. Wordt alleen het object verlicht of onbedoeld ook de omgeving en de nachtelijke hemel? Mocht dat het geval zijn, dan gaan we in gesprek met de eigenaar.

Samen met inwoners, bedrijven en verenigingen bekijken we (waar dat van toepassing is) waar lichtvervuiling voorkomen of vermindert kan worden.

m) Doorgaan met het zo mogelijk verminderen van verlichting in het buitengebied

De afgelopen jaren is de gemeente al actief om in overleg met inwoners in delen van het buitengebied de verlichting te verminderen. Daar gaan we de komende jaren mee verder.

3. Beheersmatige uitgangspunten

Naast beleidsmatige uitgangspunten hanteren we ook beheersmatige uitgangspunten:

a) Masten vervangen op basis van risicomangement

In de gemeente worden voornamelijk stalen masten gebruikt. Hiervoor is de theoretische technische levensduur 40 jaar (en aluminium 35 jaar) zoals die door alle gemeenten wordt aangehouden. Echter het wil niet zeggen dat die mast van 40 jaar een slechte mast is. Bij masten vanaf 20 jaar houdt de gemeente via een visuele inspectie nauwkeurig de status in de gaten. Ook wordt gekeken of er op korte termijn een reconstructie gepland staat. Dan wordt de vervanging daarin meegenomen.

Op die manier worden onnodige vervangingen van masten of hoge kosten voorkomen. Duurzaamheid is het uitgangspunt.

b) Technische levensduur armatuur 20 jaar

Een armatuur heeft een technische levensduur van 20 jaar. De gemeente houdt nauwlettend in de gaten welke armaturen aan vervanging toe zijn middels visuele inspecties. Ook wordt gekeken of er op korte termijn een reconstructie gepland staat. Dan wordt de vervanging daarin meegenomen. Op die manier worden onnodige vervangingen van armaturen of hoge kosten voorkomen. Duurzaamheid is het uitgangspunt.

c) Uniformiteit areaal

Streven is om zoveel mogelijk dezelfde masten en armaturen aan te schaffen om de beheerkosten zo laag mogelijk te houden.

d) Juiste lichtkleur per gebied

De gemeente kiest in woon- en centrumgebieden een lichtkleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld (warm) wit. Hier speelt de sociale veiligheid een belangrijke rol. Als de kleuren niet goed worden weergegeven, draagt dat niet bij aan de sociale veiligheid. Bij belangrijke knooppunten en hoofdingangen bij de kommen kiest de gemeente een afwijkende lichtkleur zodat het een attentiewaarde heeft.

e) Lichtmasthoogte afgestemd op gebied

In de gemeente komen diverse lichtmasthoogtes voor. Die diversiteit zal altijd blijven, maar de gemeente gaat in sommige woonstraten waar de verlichting vervangen wordt, hoge lichtmasten (6-8m) vervangen door lagere lichtmasten (circa 4m). Er is dan minder conflict met de bomen. Op doorgaande wegen zullen 6-8m masten toegepast (blijven) worden.

f) Markering en reflectie toepassen waar mogelijk

Er zijn andere, vaak betere oplossingen om een weg verkeersveiliger of sociaal veiliger te maken dan met verlichting. Door een wegdek lichter te maken, oogt het buiten ook lichter. Denk aan het schelpenpad door de duinen.

Met markering kan het verloop van de weg goed zichtbaar gemaakt worden.

Als al deze technieken niet werken en er toch licht nodig is, dan wordt gekozen voor zo energiezuinig mogelijke verlichting die gedimd kan worden en eventueel uit kan in de nacht. Maar uitgangspunt is dat markering en reflectie de eerste keuze is.

g) Nieuw te plaatsen verlichting is altijd dimbaar

Alle nieuw aan te schaffen verlichting is voortaan voorzien van een ingebouwde dimmer waarmee het licht op gewenste uren gedimd kan worden.

4. Communicatie

Zoals we nu in het buitengebied in overleg gaan met onze inwoners, zo gaan we bij grote veranderingen in het lichtbeeld binnen de kom, ook met onze inwoners in overleg. Ook kan het zijn dat na een verandering inwoners opnieuw gevraagd wordt naar hun beleving om zo te vergelijken of de verandering positief is.